

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	6 TACHWEDD 2017
PWNC:	CYLLIDEB REFENIW DDRAFFT 2018/19
DEILYDD (ION) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD JOHN GRIFFITH
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD:	MARC JONES
FFÔN:	01248 752601
E-BOST:	rmjfi@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	d/b

A - Argymhellid / Argymhellion a Rheswm / Rhesymau

Ni fydd y gyllideb derfynol yn cael ei chymeradwyo gan y Cyngor Llawn tan 28 Chwefror 2018. Fodd bynnag, argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith, am rŵan, yn cymeradwyo'r canlynol: -

- (i) Bod swm o £125k yn cael ei gynnwys yn y gyllideb derfynol i gyllido'r Tîm Ynys Ynni a bod y swm yma yn cael ei gadw yn y gyllideb tra bydd angen y Tîm (para 3.2);
- (ii) Bod y grantiau sydd wedi eu hymgorffori yn y CAC a'r cyllid ychwanegol ar gyfer cyfrifoldebau newydd yn cael eu dyrannu i'r cyllidebau priodol fel y caniatwyd ar gyfer hynny yn y gyllideb ddisymud (para 5.4 a 5.5);
- (iii) Cadarnhau bod angen cyllideb wrth gefn o £600k i dalu unrhyw gostau tâl ychwanegol (fel y caniatwyd ar ei gyfer yn y gyllideb ddisymud). Adolygu gwerth y gronfa wrth gefn hon cyn penderfynu cynigion ar gyfer y gyllideb derfynol (para 6.1);
- (iv) I ymgynghori gyda'r cyhoedd fod cynnydd o 1% ychwanegol yn y Dreth Gyngor yn cael ei godi, sef yn uwch na'r cynnydd o 4% sydd wedi ei osod allan yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol a bod y cyllid yn cael ei roi o'r neilltu i gyllido'r pwysau ychwanegol sydd ar y Gwasanaethau Cymdeithasol (para 6.5);
- (v) Cymeradwyo'r gyllideb ddisymud o £132.337m ar gyfer 2017/18 ac y dylai hyn fod yn sail ar gyfer cyllideb referniw 2018/19 (para 7.1);
- (vi) Bod y swm a neilltuwyd i brosiectau tai drwy'r premiwm ar gyfer tai gwag ac ail gartrefi yn aros ar yr un lefel â 2017/18 (para 9.2);
- (vii) Y dylai'r Pwyllgor Gwaith geisio gwneud digon o arbedion yn 2018/19 i gydbwysu'r gyllideb referniw heb orfod defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol ac er mwyn sicrhau bod yr arbedion y mae angen eu gwneud yn 2019/20 yn gyraeddadwy (para 9.6);
- (viii) Bod y Pwyllgor Gwaith yn ceisio barn y cyhoedd ar yr arbedion arfaethedig.

Mae'r adroddiad manwl ar y gwaith o baratoi'r gyllideb ddisymud ar gyfer 2018/19, y setliad dros dro ac ariannu'r bwlch yn y gyllideb ynghlwm yn Atodiadau 1 - 4.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Amherthnasol

C - Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r mater hwn yn un sydd wedi cael ei ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.		
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ydi		
DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd ganddynt i'w ddweud?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Sylwadau gan yr UDA wedi eu hymgorffori yn yr adroddiad
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol – y Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	I'w gadarnhau
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	I'w gadarnhau
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall / eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrth-dlodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniadau	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
<ul style="list-style-type: none"> • Atodiad 1 - Adroddiad ar y Gyllideb Refeniw Ddrafft ar gyfer 2018/19 • Atodiad 2 - Dadansoddiad o Symudiadau o'r Gyllideb Refeniw Derfynol ar gyfer 2017/18 i Gyllideb Ddisymud 2018/19 • Atodiad 3 - Gyllideb Ddisymud 2018/19 fesul Gwasanaeth • Atodiad 4 - Arbedion Posibl yn y Gyllideb Refeniw ar gyfer 2018/19 		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch â'r awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Ariannol Tymor Canol 2018/19 – 2020/21 - Gweler Rhaglen Cyfarfod y Pwyllgor Gwaith 18 Medi, 2017 - Eitem 8 		

CYLLIDEB REFENIW DDRAFFT 2018/19

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Mae'r adroddiad canlynol yn nodi cyllideb refeniw dros dro y Pwyllgor Gwaith ar gyfer 2018/19. Caiff y gyllideb ei pharatoi yn seiliedig ar dybiaethau a nodir yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2017, y setliad dros dro ar gyfer llywodraeth leol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ar 10 Hydref 2017 a'r arbedion refeniw arfaethedig a nodwyd gan y gwasanaethau unigol ac a drafodwyd yn y gweithdai amrywiol a gynhaliwyd yn ystod yr haf.
- 1.2. Yna, bydd y gyllideb dros dro a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith yn destun proses ymgynghori cyhoeddus ffurfiol a fydd yn rhedeg o 7 Tachwedd, 2017 i 29 Rhagfyr, 2017.
- 1.3. Ar ôl derbyn ffigyrau'r setliad terfynol ar ddiwedd mis Rhagfyr 2017, bydd y cynnig terfynol ynglŷn â'r gyllideb yn cael ei adolygu gan y Pwyllgor Sgriwtini ym mis Chwefror 2018, bydd yn cael ei argymhell ar gyfer ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith ar 19 Chwefror 2018 a bydd y gyllideb derfynol ar gyfer 2018/19 yn cael ei chymeradwyo gan y Cyngor yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 2018.

2. PRIF DYBIAETHAU YN CODI O'R CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOL

- 2.1. Yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol, nodwyd nifer o dybiaethau ac mae'r rhain wedi cael eu cymryd i ystyriaeth wrth weithio allan y gyllideb ddisymud ar gyfer 2018/19. Mae'r gyllideb ddisymud yn gyllideb sy'n darparu adnoddau i weithredu gwasanaethau ar lefel 2017/18 ond wedi ei diweddarau i adlewyrchu unrhyw newidiadau y gwyddys amdanynt ac sydd y tu allan i reolaeth y gwasanaethau (newidiadau ymrwymedig) ac i adlewyrchu'r costau yn 2018/19.
- 2.2. Dyma'r prif dybiaethau a ddefnyddiwyd i bennu'r gyllideb ddisymud: -

2.2.1. Chwyddiant Cyflogau

Cymerwyd yn ganiataol y bydd y dyfarniad cyflog i athrawon a'r dyfarniad cyflog i staff arall yn 1%, sy'n adlewyrchu polisi cyfredol y Llywodraeth o ran codiadau cyflog yn y sector cyhoeddus. Fodd bynnag, nid yw'n glir ar hyn o bryd a fydd Llywodraeth y DU yn codi'r cap ar gyflogau a allai olygu dyfarniad cyflog uwch yn 2018/19. Daw'r sefyllfa'n gliriach efallai ar ôl cyhoeddi cyllideb y DU ar 22 Tachwedd 2017.

2.2.2. Chwyddiant Prisiau Cyffredinol

Roedd y Cynllun Ariannol Tymor Canol yn caniatáu ar gyfer lefel chwyddiant prisiau cyffredinol o 2.6%. Ar hyn o bryd, mae'r Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI), sydd bellach yn cael ei gydnabod yn eang fel y ffordd orau o fesur chwyddiant, yn 2.9% (fel ym mis Awst 2017) ond disgwylir iddo ostwng yn raddol dros y misoedd nesaf wrth i effaith Brexit gael ei dynnu o'r swm. Ystyrir, felly, bod cyfradd chwyddiant o 2.6% yn rhesymol ac mae'r gyfradd hon wedi cael ei defnyddio ar gyfer yr holl gyllidebau cyflenwadau a gwasanaethau cyffredinol. Pan fydd contractau penodol â dulliau penodol i benderfynu ar y lefel chwyddiant berthnasol, yna bydd y gyfradd benodol honno wedi cael ei defnyddio yn achos y cyllidebau priodol hynny.

2.2.3. Incwm Anstatudol

Dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf, y polisi fu cynnydd o 5% ar gyfartaledd yn y cyllidebau incwm anstatudol ym mhob gwasanaeth. Mater i'r gwasanaethau fu gosod ffioedd a thaliadau o fewn eu gwasanaethau unigol. Yn 2017/18, newidiodd y polisi a phennwyd cynnydd o 3% oherwydd pryderon bod rhai o'r ffioedd a godwyd am rai gwasanaethau'n nesáu at neu'n uwch na'r ffioedd a godwyd gan ddarparwyr sector preifat. Mae'r un ragdybiaeth wedi cael ei defnyddio ar gyfer 2018/19 oherwydd mae'r gwahaniaeth rhwng y cynnydd o 3% a chyfradd chwyddiant bellach yn fychan iawn.

3. NEWIDIADAU YMRWYMEDIG

3.1. Newidiadau ymrwymedig yw'r diwygiadau sy'n cael eu cymryd i ystyriaeth wrth lunio'r gyllideb ddisymud ac maent yn adlewyrchu cynnydd neu ostyngiad mewn costau sydd y tu hwnt i reolaeth y Cyngor neu'r gwasanaeth unigol. Gall y newidiadau hyn gynnwys eitemau o gyllid unwaith ac am byth sydd eu hangen neu sy'n syrthio allan o'r gyllideb, costau sy'n deillio o newidiadau deddfwriaethol, newidiadau mewn costau sy'n codi o ganlyniad i ymarferiad tendro, costau cyllido cyfalaf ac ati. Mae cyfanswm yr addasiadau a wnaed i'r gyllideb yn £621k, a cheir manylion am y prif newidiadau yn y paragraffau isod.

3.2. Ynys Ynni

Yn 2013/14, clustnodwyd swm o £900k i gyllido cost y Tîm am gyfnod cychwynnol o 3 blynedd. Roedd hynny'n ddigon tan 2016/17 ac roedd rhywfaint o danwariant ar gael i'w ddefnyddio yn 2017/18. Darparwyd £125k ychwanegol yn 2017/18 i barhau i gyllido'r Tîm, wedi ei ailgyfeirio o weithgareddau eraill yr oedd y Gwasanaeth yn eu cyflawni ond nad oedd ei angen mwyach. Oherwydd nad yw'r Pwyllgor Gwaith wedi rhoi'r awdurdod i barhau i ddarparu'r cyllid hwn, mae swm o £125k wedi cael ei dynnu o'r gyllideb ddisymud. Gofynnir i'r Aelodau ystyried a ddylid cynnwys y cyllid hwn yn y gyllideb er mwyn cydlynu cyfrifoldebau caniatáu statudol CSYM a gweithgareddau anstatudol yn codi o'r prosiectau mawr arfaethedig a hynny am gyn hired ag y bydd angen y Tîm.

3.3. Ardoll Prentisiaethau

Cafodd swm o £290k ei gynnwys yng nghyllideb 2017/18 i dalu'r Ardoll Prentisiaethau a ddaeth i rym ym mis Ebrill 2017. Amcangyfrif oedd y gyllideb hon ac mae'r gost flynyddol wirioneddol oddeutu £330k. O'r herwydd, ychwanegwyd £40k at gyllideb 2018/19.

3.4. Trethi Annomestig

Yn dilyn ailbrisió'r holl eiddo busnes, mae'r costau gwirioneddol diwygiedig bellach yn hysbys ac mae'r gyllideb wedi cael ei diweddarau i adlewyrchu'r newidiadau hyn. Yn ogystal, mae cyllid wedi cael ei roi o'r neilltu i dalu costau Ysgol Cybi ac Rhyd y Llan. Unwaith y bydd yr hen ysgolion wedi cael eu gwerthu, bydd y gyllideb yn cael ei haddasu at i lawr i adlewyrchu'r newid. Ar gyfer 2018/19, mae £101k ychwanegol wedi cael ei ychwanegu at y gyllideb er mwyn cwrdd â'r costau ychwanegol.

3.5. Cyllido Cyfalaf

Wrth i'r Cyngor fynd i wariant cyfalaf, mae'r Ddarpariaeth Refeniw Isaf (MRP) yn cynyddu ynghyd â chostau llog ychwanegol mewn perthynas â'r benthyciadau ychwanegol a dynnir i lawr i ariannu'r rhaglen gyfalaf. Yn y setliad bob blwyddyn, gwneir darpariaeth ar gyfer elfen o fenthyca drwy ddarparu cyllid ychwanegol (benthyca â chymorth). Amcangyfrifir y bydd costau'r MRP a'r llog ychwanegol ar gyfer 2018/19 yn £362k. Fodd bynnag, bydd y costau benthyca mewn perthynas â phrosiect rheoli nwy Penhesgyn yn gostwng yn 2018/19 ac, ar ôl ail-alinio'r gyllideb incwm i adlewyrchu'r gostyngiad yn y gweithgaredd cynhyrchu nwy, bydd modd lleihau'r gyllideb net gan £100k. Mae hyn yn rhoi cynnydd net o £262k yn y costau cyllido cyfalaf ac yn mynd â'r gyllideb cyllido cyfalaf i £8.51m.

3.6. Niferoedd disgyblion

Bob blwyddyn, cymerir effaith y newid mewn niferoedd disgyblion i ystyriaeth fel rhan o'r broses o osod y gyllideb. Yn achos 2018/19, mae hyn wedi arwain at gynnydd o £34k yn y gyllideb ar draws y 3 sector.

3.7. Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor

Hyd at 2013/14, roedd trethdalwyr cymwys yn derbyn gostyngiad yn eu biliau Treth Gyngor drwy'r system fudd-daliadau ar ffurf Budd-dal Treth Gyngor a ariannwyd gan yr Adran Gwaith a Phensiynau. Yn 2013/14, disodlwyd y Budd-dal Treth Gyngor gan y cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor, gyda'r cyllid ar gyfer y cynllun yn cael ei drosglwyddo i'r Grant Cymorth Refeniw. Ar y cychwyn, roedd y cynllun yn cael ei ariannu'n llawn ond, gan fod lefel y Dreth Gyngor wedi codi a nifer yr hawlwyd wedi newid ers 2013/14, bu'n rhaid i'r Cyngor ddarparu cyllid ychwanegol i gwrdd â chost y cynllun (yn ychwanegol at y swm a ddarperir yn y Grant Cymorth Refeniw).

Ar gyfer 2017/18, mae'r gofyniad cyllidebol wedi cael ei ailasesu gan gymryd i ystyriaeth lefel bresennol y gwariant a chynnydd yn y Dreth Gyngor ar gyfer 2017/18. Mae hyn wedi arwain at ostyngiad o £76k yn y gyllideb, sy'n dod â'r gyllideb gyffredinol i £5.52m.

3.8. Ardoll Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru

Mae'r Gwasanaeth Tân yn codi ardoll bob blwyddyn sy'n cael ei ddyrannu ar draws y chwe Awdurdod yng Ngogledd Cymru yn seiliedig ar nifer y boblogaeth sy'n amrywio bob blwyddyn rhwng y 6 awdurdod. Yn 2017/18, cafwyd cynnydd o 4% yn yr ardoll ar draws Gogledd Cymru gyda chynnydd pellach o 1.3% yn 2018/19, sy'n gynnydd o £44k (yn seiliedig ar yr un dosbarthiad poblogaeth â 2017/18).

3.9. Contractau a gafodd eu Haildendro

Yn ystod 2017/18, cafodd y contract Cynnal a Chadw Priffyrdd a'r contract Torri Gwair eu haildendro gyda hynny'n arwain at gynnydd ym mhrisiau'r tendr. O'r herwydd, mae £50k a £37k wedi cael eu hychwanegu at y cyllidebau perthnasol.

3.10. Ailstrwythuro yn yr Ysgolion Uwchradd

Ym mis Mawrth 2017, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith dalu o'r gyllideb graidd, gostau diogelwch cyflog i athrawon yn codi o unrhyw ailstrwythuro yn nhrefniadau rheoli Ysgolion Uwchradd y Cyngor. Hyd yma, un ysgol yn unig sydd wedi ailstrwythuro ac roedd cyfanswm cost y diogelwch cyflog yn £67k ac mae'r swm hwnnw wedi ei gynnwys yng nghyllideb 2018/19.

3.11. Ysgolion Cynradd Newydd

Arweiniodd y 2 ysgol newydd, sef Ysgol Cybi ac Ysgol Rhyd y Llan at arbedion referniw parhaus o £148k, fodd bynnag, mae £52k wedi cael ei drosglwyddo o'r gyllideb a ddatganolwyd i ysgolion i'r gyllideb Addysg Ganolog er mwyn talu am ymrwymadau sy'n parhau mewn perthynas â safleoedd yr hen ysgolion. O'r herwydd, mae'r gostyngiad net yn y gyllideb Addysg yn £96k. Bydd y swm hwn yn cyfrannu tuag at y cynnydd o £295k yn y costau cyllido cyfalaf ac mae'r swm wedi ei gynnwys yn y gyllideb cyllido cyfalaf.

3.12. Eraill

Mae nifer o gyllidebau eraill wedi cael eu haddasu i adlewyrchu'r newidiadau sydd wedi digwydd yn ystod y flwyddyn sydd y tu hwnt i reolaeth y gwasanaeth, mae'r rhain yn cynnwys cyllidebau incwm lle na fedr y Gwasanaeth bellach godi incwm. Effaith net y newidiadau hyn gyda'i gilydd yw £290k.

4. CRONFEYDD WRTH GEFN AR GYFER ARGYFYNGAU

4.1. Fel rhan o'r broses gyllidebu, caiff nifer o gyllidebau wrth gefn eu hadeiladu i mewn i'r gyllideb i dalu costau tymor penodol, risgiau posibl y bydd, efallai, angen eu cyllido yn ystod y flwyddyn neu fel arian wrth gefn cyffredinol a ddefnyddir yn ystod y flwyddyn wrth i bwysau ychwanegol gael eu rhoddi ar y gyllideb neu os bydd pethau annisgwyl yn digwydd. Dangosir y newidiadau a wnaed i'r cyllidebau wrth gefn yn Nhabl 1 isod:-

Tabl 1					
Symudiadau yng Nghyllidebau Wrth Gefn rhwng 2017/18 a 2018/19					
		Dyddiad Gorffen	Cyllideb 2017/18 £'000	Cyllideb Arfaethedig 2018/19 £'000	Newid £'000
Clustnodwyd	Etholiadau'r Cyngor Sir	2018/19	150	0	(150)
Cost Newid	Caffael	2018/19	48	0	(48)
Cost Newid	Cefnogaeth TGCh	2018/19	44	0	(44)
Clustnodwyd	Cartref Preswyl Haulfre	2017/18	95	95	0
Clustnodwyd	Costau Gofal Cartref Nyrzio	2017/18	330	Trosglwyddo i Cyllideb y Gwasanaeth	(330)
Cyflogau a Graddfeydd	Costau Diswyddo Gwirfoddol	2019/20	200	300	100
	Rhyddhad trethol Dewisol Trethi Annomestig	Parhaus	60	60	0
	Arian Wrth Gefn Cyffredinol	Parhaus	284	280	(4)
CYFANSWM			1,211	735	(476)

5. CHWYDDIANT AC ADDASIADAU ERAILL

5.1. Y gyllideb ddisymud yw'r gyllideb sydd ei hangen i ddarparu'r un lefel o wasanaeth ag yn 2017/18, ar ôl addasu ar gyfer unrhyw newidiadau y gwyddys amdanynt (fel y nodir ym mharagraffau 3 a 4 uchod) ac ar ôl gwneud addasiad ar gyfer cyflogau a chwyddiant prisiau. Mae'r addasiadau terfynol er mwyn penderfynu ar y gyllideb ddisymud ar gyfer 2018/19 wedi eu nodi isod.

5.2. Incrementau Staff a Newidiadau o ran Deilyddion Swyddi

Mae cyllidebau staffio yn seiliedig ar y pwynt cyflog gwirioneddol y bydd aelodau o staff yn cael eu talu arno yn 2018/19. Ers gweithredu'r cytundeb Statws Sengl, mae nifer y pwyntiau ar y golofn ym mhob graddfa wedi gostwng ac, o'r herwydd, mae nifer fawr o staff wedi cyrraedd brig eu graddfa. Bydd y newidiadau o ran deilyddion swyddi yn 2017/18 hefyd yn cael eu hadlewyrchu yng nghyllideb 2018/19. Mae effaith net yr addasiadau hyn yn golygu cynnydd o £65k yn y gyllideb ddisymud.

5.3. Chwyddiant

Yn unol â'r rhagdybiaethau yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol, caniatwyd ar gyfer lefel chwyddiant gyffredinol o 1% ar gyfer cyflogau a 2.6% ar gyfer prisiau cyffredinol, oni bai bod cyfradd chwyddiant wahanol yn cael ei diffinio mewn unrhyw gontract y mae'r Cyngor wedi ymrwymo iddo. Mae cynnydd o 3% ym mhob cyllideb incwm anstatudol. Mae cost net y chwyddiant, felly, yn £2.02m.

5.4 Grantiau a Drosglwyddwyd i'r Setliad

Dros nifer o flynyddoedd, mae Llywodraeth Cymru wedi gostwng nifer y grantiau penodol drwy drosglwyddo'r cyllid i'r Setliad. Yn 2018/19, trosglwyddwyd gwerth £91.7m o grantiau refeniw i'r setliad. Yn achos Ynys Môn, roedd gwerth y grantiau a drosglwyddwyd fel a ganlyn yn Nhabl 2 isod:-

Tabl 2		
Cymhariaeth o'r Grantiau a Drosglwyddwyd i'r Setliad gyda'r Grant Cyfatebol a Dderbyniwyd yn 2017/18		
Grant	Dyraniad yn Setliad 2018/19 £	Dyraniad Grant Cyfatebol 2017/18 £
Grant Byw'n Annibynnol	778,806	837,060
Grant Gweithlu Gofal Cymdeithasol	427,493	427,493
Grant ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal	148,465	82,886
Grant Gofal Seibiant i Ofalwyr	67,499	67,499
Elfen Gwastraff – Grant Refeniw Sengl	920,990	985,459 ¹
CYFANSWM Y GRANTIAU A DROSGLWYDDWYD I MEWN	2,343,253	2,400,397

1. Mae hyn yn tybio gostyngiad dangosol o 7% yn y grant.

Mae swm llawn y grantiau hyn wedi cael ei gynnwys yn erbyn cyllideb y Gwasanaeth perthnasol.

5.5. Cyfrifoldebau Newydd

Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnwys £6m ychwanegol yn y setliad i ddarparu gwasanaethau lleol sy'n gysylltiedig ag atal digartrefedd. O ganlyniad, ychwanegwyd £119,437 i'r setliad ar gyfer Ynys Môn. Mae'r ffigwr hwn wedi ei gynnwys yn y gyllideb ddisymud fel arian wrth gefn ychwanegol ond nodir y bydd angen i Aelodau gadarnhau eu bwriad i ddefnyddio'r arian ychwanegol yn y modd a bennir yn y setliad.

6. RISGIAU I'R GYLLIDEB

6.1. Chwyddiant

Mae'r dyfarniad cyflog ar gyfer y sector cyhoeddus wedi cael ei gapio ar 1% ers nifer o flynyddoedd, fodd bynnag, mae'r Llywodraeth dan bwysau cynyddol i wneud i ffwrdd â'r cap. Mae'n ddoeth ar hyn o bryd i gynnwys swm wrth gefn yn y gyllideb ddisymud i gwrdd â'r gost ychwanegol, os bydd hyn yn digwydd, a'r Cyngor yn gorfod ei gyllido. Byddai caniatáu ar gyfer 1% arall ar gyfer y flwyddyn lawn am staff nad ydynt yn dysgu ac o fis Medi 2018 ar gyfer staff dysgu, yn golygu y byddai angen neilltuo £600k yn ychwanegol ac mae hyn wedi ei gynnwys fel darpariaeth wrth gefn ychwanegol yn y gyllideb ddisymud. Gellir adolygu'r angen am yr arian wrth gefn hwn wrth i'r broses gyllidebol gael ei chwblhau.

6.2 Cyflog Byw Cenedlaethol

Fel y dywedwyd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol, bwriedir codi'r Cyflog Byw Cenedlaethol flwyddyn ar ôl blwyddyn i £9 yr awr erbyn 2020. O ganlyniad, bydd y cyflogau sy'n gysylltiedig â'r pwyntiau is ar y graddfeydd cyflog yn dal i fyny gyda'r graddfeydd uwch. Mae Cyflogwyr yn genedlaethol wedi dwyn sylw at y broblem hon ac mae adolygiad yn cael ei gynnal ar hyn o bryd o'r graddfeydd cyflog cenedlaethol. Mae gwaith modelu cynnar yn awgrymu y byddai'r adolygiad yn golygu cynnydd rhwng 5% a 6% dros ddwy flynedd mewn cyllidebau ar gyfer cyflogau (gan gynnwys dyfarniadau cyflog), er y gall hyn fod yn is ar gyfer Ynys Môn oherwydd nad yw'r Cyngor bellach yn talu pwyntiau 6 i 9. Oherwydd y bydd y newid i'r raddfa gyflog newydd yn cynnwys y dyfarniad cyflog, dylai'r swm wrth gefn y manylir arno ym mharagraff 6.1 fod yn ddigon i gwrdd â'r gost ychwanegol yn 2018/19 ond bydd y newidiadau'n rhoi pwysau ychwanegol ar y gyllideb yn 2019/20.

6.3. Grantiau Refeniw Penodol

Yn 2017/18, derbyniodd y Cyngor oddeutu £20.9m mewn grantiau refeniw penodol sy'n cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau penodol. Hyd yn hyn, ni chafwyd unrhyw arwydd ynglŷn â lefel y cyllid a fydd ar gael ar ffurf cyllid grant penodol yn 2018/19 ac, o ganlyniad, nid oes unrhyw ostyngiadau wedi cael eu ffactora i mewn i'r gyllideb ddisymud. Bydd unrhyw ostyngiad yn y grantiau hyn yn arwain at doriad uniongyrchol yn y gwasanaethau y maent yn eu hariannu neu bydd raid i'r Cyngor sybsideiddio colli'r grant o'r gyllideb graidd.

6.4. Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor

Mae'r gyllideb ar gyfer y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn seiliedig ar y llwyth achosion presennol a'r newidiadau yn y llwyth achosion a ragdybiwyd ar gyfer 2018/19. Ar ôl canlyniadau refferendwm yr UE a'r ansicrwydd y mae wedi ei greu, mae'n anodd rhagweld beth fydd yn digwydd i economi'r DU. Os bydd yr economi'n gwaethygu'n sylweddol a diweithdra'n cynyddu, mae'n naturiol y bydd hyn yn arwain at gynnydd yn y llwyth achosion a chynnydd mewn costau.

6.5 Pwysau ar y Gyllideb a Gwasanaethau sy'n cael eu harwain gan y galw amdanynt

Bydd yr Aelodau'n gwybod y rhagwelir gorwariant oddeutu £2m yn y gyllideb ar gyfer 2017/18, gyda'r pwysau mwyaf yn codi o gynnydd yn y pwysau mewn perthynas â phlant sy'n derbyn gofal a chostau cysylltiedig o ran lleoliadau all-sirol. Roedd y CATC yn caniatáu ar gyfer cynnydd bychan o £0.4m yn y cyllidebau hyn. Roedd y CATC yn caniatáu ar gyfer cynnydd o 4% yn y Dreth Gyngor ond byddai cynnydd o 5% yn cynhyrchu £338k ychwanegol ac mae'r swm ychwanegol yma wedi ei ganiatáu yn y gyllideb ddisymud gyda'r cyllid ychwanegol wedi ei glustnodi i ymateb i'r galw o fewn Gwasanaethau Cymdeithasol.

7. CYLLIDEB DDISYMUD 2018/19

7.1. Yn seiliedig ar bob un o'r addasiadau a'r rhagybiaethau y manylir arnynt uchod, cyfanswm y gyllideb ddisymud ar gyfer 2018/19, gan gynnwys cyllideb wrth gefn o £600k a cyllideb ychwanegol i gwrdd a pwysau gwasanaeth yn Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer cyflogau, yw £132.337m, cynnydd o £6.179m o gymharu â chyllideb derfynol 2017/18, er bod £2.462m o hyn o ganlyniad i grantiau'n trosglwyddo i'r setliad a chyfrifoldebau newydd. Mae crynodeb o'r newidiadau a wnaed o gymharu â'r Cynllun Ariannol Tymor Canol ynghlwm fel Atodiad 2. Ceir dadansoddiad o'r gyllideb ddisymud fesul Gwasanaeth yn Atodiad 3.

8. SETLIAD DROS DRO

8.1. Mae'r setliad dros dro ar gyfer Llywodraeth Leol yng Nghymru a gyhoeddwyd ar 10 Hydref 2017, yn dangos cynnydd o £72.63m yn lefel gyffredinol y cyllid ar gyfer Cymru sy'n cyfateb i gynnydd o 1.77%. Fodd bynnag, mae £91.72m yn ymwneud â grantiau a drosglwyddwyd i'r setliad a £6m yn gyllid ychwanegol ar gyfer atal digartrefedd. Wedi addasu ar gyfer effaith y newidiadau hyn, mae'r ffigur gwirioneddol yn dangos gostyngiad o £25m neu 0.6% mewn cyllid. Gweler y manylion yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3 Setliad Dros Dro 2018/19		
	Ynys Môn	Cymru
	£ 'm	£ 'm
CAC 2018/19	92.652	4,113.620
Grantiau Blynnyddoedd Blaenorol a Drosglwyddwyd i Mewn / (Allan)		
Grant Gwastraff	0.920	35.000
Grant Cymru ar gyfer Byw'n Annibynnol	0.775	26.889
Grant Gweithlu Gofal Cymdeithasol	0.421	19.000
Grant ar gyfer Plant syn Derbyn Gofal	0.144	7.415
Grant Gofal Seibiant i Ofalwyr	0.066	3.000
Grant Gofal Cymdeithasol i Garcharorion yn y Stad Ddiogel	0.000	0.412
CAC wedi ei addasu 2017/18	94.978	4,205.336
Cyfrifoldebau newydd		
Atal Digartrefedd	0.119	6.000
Cyllid Topio i Fyny – Trothwy Setliad	0.000	1.772
Addasiad Ariannol ar gyfer 2018/19	(0.173)	(26.861)
CAC Dros Dro 2017/18	94.924	4,186.247

8.2. Mae'r datganiad ysgrifenedig a wnaed gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a Llywodraeth Leol yn datgan bod y setliad yn cynnwys ychwanegiad o £62m er mwyn cynyddu'r elfen o'r

setliad sy'n ymwneud ag ysgolion a £42m ar gyfer gofal cymdeithasol. Fodd bynnag, nid oes eglurhad am y modd y cafodd y ffigyrau hyn eu gweithio allan ac mae'n amlwg o'r tabl uchod nad yw'r ffigwr wedi golygu arian ychwanegol ar gyfer awdurdodau lleol.

- 8.3. Er bod y gostyngiad yn y CAC yn llai na'r un y cynlluniwyd ar ei gyfer yn y CATC (0.1% o gymharu â 2%), mae'n ostyngiad o hyd mewn termau gwirioneddol gyda'r Cyngor yn gorfod cyllido oddeutu £2m yn ychwanegol oherwydd dyfarniadau cyflog a chwyddiant cyffredinol.
- 8.4. Nid yw'r setliad dros dro yn darparu unrhyw wybodaeth bellach am y grantiau refeniw penodol y mae'r Cyngor yn eu derbyn.

9. Y BWLCH CYLLIDO

- 9.1. Yn 2017/18, cytunodd y Cyngor i osod premiwm o 25% ar ail gartrefi a thai gwag. Oherwydd fod gwaith yn mynd rhagddo i nodi'r eiddo hynny y byddai'r premiwm yn berthnasol iddynt, gwnaed amcangyfrif ceidwadol wrth benderfynu ar y cyllid ychwanegol y byddai'r premiwm yn ei greu er mwyn caniatáu ar gyfer camgymeriadau o ran nodi eiddo a darparu diogelwch petai nifer fawr o drethdalwyr yn cymryd camau er mwyn sicrhau na fyddai'n rhaid iddynt dalu'r premiwm, e.e. gosod eu cartrefi, gwerthu neu fynd ati i werthu eu cartrefi. Gosodwyd cyllideb o £564k ac fel neilltuwyd 30% ohoni i brosiectau tai.
- 9.2. Y ffigwr gwirioneddol a godwyd gan y premiwm oedd £984k ac mae'r ffigwr wedi bod yn weddol gyson ers cychwyn y flwyddyn ariannol. O'r herwydd, bwriedir cynyddu'r gyllideb i 80% o'r ffigwr cyfredol hwn ac, ar ôl caniatáu ar gyfer y cynnydd tybiedig yn y Dreth Gyngor (5%), mae hyn yn codi'r gyllideb i £824k. Bydd angen i'r Aelodau benderfynu ymhellach a ydynt yn dymuno neilltuo mwy o gyllid i brosiectau tai, e.e. 30% o'r ffigwr diwygiedig hwn.
- 9.3. Gan dybio y bydd cynnydd o 5% yn y Dreth Gyngor (yn unol â'r Cynllun Ariannol Tymor Canol), yn ogystal o 1% ychwanegol i gyllido'r pwysau, gweler y bwlch cyllido ar gyfer 2018/19 yn Nhabl 4 isod: -

Tabl 4		
Bwlch Cyllido'r Gyllideb 2018/19		
	£ 'm	£ 'm
Cyllideb ddisymud		132.337
Wedi'i Gyllido gan:		
Grant Cynnal Refeniw (RSG)	72.307	
Cyfran o'r Gronfa Trethi Annomestig	22.617	
Y Dreth Gyngor (yn cynnwys y Premiwm) ^{Nodyn 1}	35.415	
Cyfanswm Cyllid		130.339
Diffyg cyllidol		1.998
<small>Nodyn 1 - Yn rhagdybio cynnydd o 4% yn y Dreth Gyngor</small>		

- 9.4. Mae effaith y gwahanol lefelau o gynnydd yn y Dreth Gyngor ac ar y tâl Band D cyfatebol (£1,088.01 ar hyn o bryd yn 2017/18) i'w gweld yn Nhabl 5 isod:-

Tabl 5				
Effaith Lefelau Amrywiol o Gynnydd yn y Dreth y Gyngor ar y Diffyg Cyllido				
% y Cynnydd	Y Dreth Gyngor	Diffyg Cyllido	Effaith Wythnosol ar Fand D	Cyfanswm Cynnydd ym Mand D
	£ 'm	£ 'm	£	£
1.0	34.066	3.010	0.21	10.88
1.5	34.234	2.841	0.31	16.32
2.0	34.403	2.672	0.42	21.76
2.5	34.572	2.504	0.52	27.20
3.0	34.740	2.335	0.63	32.64
3.5	34.909	2.167	0.73	38.08
4.0	35.077	1.998	0.84	43.52
4.5	35.246	1.829	0.94	48.96
5.0	35.415	1.661	1.05	54.40

- 9.5.** Roedd y gwaith cychwynnol ar y gyllideb yn amcangyfrif y byddai'r bwch cyllido yn £4m yn 2018/19 ac, o'r herwydd, gofynnwyd i wasanaethau ganfod arbedion o 4% yn eu cyllidebau a fyddai'n cynhyrchu'r arbedion gofynnol £4m. Cynhaliwyd nifer o weithdai cyllideb dros yr haf a nododd y Penaethiaid Gwasanaeth arbedion posibl o £3.296m ac mae'r manylion ynghlwm yn Atodiad 4. Bydd yr arbedion a gynigiwyd yn destun proses ymgynghori gyhoeddus rhwng 7 Tachwedd, 2017 a 29 Rhagfyr, 2017.
- 9.6.** Ar hyn o bryd mae balans cronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor yn £8.3m, sef £2.3m yn uwch na'r hyn aseswyd gan Swyddog Adran 151 y Cyngor fel yr isafswm sy'n ofynnol. Fodd bynnag, mae sefyllfa'r gyllidebol bresennol ar gyfer 2017/18 yn rhagweld gorwariant o tua £2m a bydd yn rhaid cyllido hyn o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol ac mae'n debygol o ddod â'r lefel i lawr yn nes at y balans gofynnol. Mae defnyddio'r cronfeydd wrth gefn i gydbwysu'r gyllideb yn caniatáu i'r Cyngor ohirio cynigion arbedion cyllideb yn 2018/19 ond os bydd y bwch ariannol yn parhau yn y blynyddoedd canlynol, yna bydd yn rhaid gweithredu'r arbedion yn y flwyddyn ganlynol, tra bod cronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor yn gostwng ymhellach. Y strategaeth gyllideb hyd yn hyn fu defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol i gyllido prosiectau sy'n dod ag arbedion tymor hir i'r Cyngor yn hytrach na'u defnyddio fel cyllid tymor byr. Argymhellir bod y strategaeth hon yn parhau a bod y cronfeydd wrth gefn ddim yn cael eu defnyddio i gydbwysu'r gyllideb os gellir cydbwysu'r gyllideb trwy weithredu arbedion cyllideb parhaol.

10. CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOL DIWYGIEDIG

- 10.1.** Cafwyd arwydd yn y setliad dros dro hefyd y byddai gostyngiad pellach o 1.5% yn y setliad posibl ar gyfer 2019/20 i lywodraeth leol, sy'n cyfateb i ostyngiad o £1.4m. Byddai cynnydd o 4% yn y Dreth Gyngor yn cynhyrchu ffigwr tebyg ac, o ganlyniad, byddai'r cyllid a fyddai ar gael ar oddeutu yr un lefel â 2018/19.
- 10.2.** O'r herwydd, byddai'n rhaid i'r Cyngor gyllido'r holl godiadau cyllidebol yn sgil dyfarniadau cyflog, chwyddiant, pwysau ar y gyllideb a ffioedd cyllido cyfalaf uwch drwy wneud arbedion pellach.

- 10.3.** Ar hyn o bryd, mae Sefydliad y Cyflogwyr wrthi'n llunio cynigion i ailstrwythuro'r graddfeydd cyflog ar gyfer staff nad ydynt yn athrawon er mwyn cymryd i ystyriaeth effaith y cynnydd yn y Cyflog Byw Cenedlaethol. Byddai'r ailstrwythuriad hwn hefyd yn ymgorffori'r dyfarniad cyflog ac, yn ôl yr arwyddion cynnar, byddai'r newidiadau hyn yn golygu cynnydd oddeutu 5% yn y costau tâl dros ddwy flynedd. Mae cyllideb 2018/19 yn caniatáu ar gyfer 2%, a fyddai'n gadael cynnydd pellach o 3% i'w gyllido yn 2019/20. Mae'r sefyllfa mewn perthynas â chyflogau athrawon yn fwy ansicr ond byddai'n ddoeth cynllunio ar gyfer codiad tebyg.
- 10.4.** Byddai cyllido'r dyfarniad cyflog ar 3%, ynghyd a newidiadau eraill i'r gyllideb yn golygu cynnydd oddeutu £3.8m yn y gyllideb ar gyfer 2019/20 a dyma fyddai lefel yr arbedion angenrheidiol. Roedd rhestr gychwynol o arbedion posibl a luniwyd gan y Gwasanaethau'n dod i gyfanswm o £3.4m ac, oherwydd bod posibilrwydd o ddiffyg o £2m yn y gyllideb ar gyfer 2018/19, mae'n bosibl y byddai arbedion o £1.4m yn cael eu defnyddio a fyddai'n golygu bod y Cyngor gryn bellter o gyflawni'r arbediad angenrheidiol o £3.8m.
- 10.5.** Mae'r sefyllfa ar gyfer 2020/21 yn aneglur iawn ond gan dybio y byddai'r setliad ar gyfer 2020/21 yn cyd-fynd â ffigwr 2019/20 a chan dybio y byddai cynnydd pellach o 4% yn y Dreth Gyngor a chwyddiant cyflogau a phrisiau oddeutu 2%, byddai angen gwerth £1m o arbedion pellach yn y flwyddyn honno.
- 10.6** O'r herwydd, mae cyfanswm diwygiedig yr arbedion y byddai eu hangen yn y cyfnod 2018/19 i 2020/21 yn £6.8m o gymharu â'r £8.6m a nodwyd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol yr adroddwyd arno i'r Pwyllgor Gwaith ym Medi 2017. Mae'r newid hwn o ganlyniad i'r setliad gwell na'r disgwyl ar gyfer 2018/19.

11. MATERION I'W PENDERFYNU

- 11.1.** Ni fydd y gyllideb derfynol yn cael ei chymeradwyo gan y Cyngor Llawn tan 28 Chwefror 2018. Fodd bynnag, argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith, am rŵan, yn cymeradwyo'r canlynol:-
- (i)** Bod swm o £125k yn cael ei gynnwys yn y gyllideb derfynol i gyllido'r Tîm Ynys Ynni a bod y swm hwn yn cael ei gadw yn y gyllideb am ba gyfnod bynnag y bydd angen y Tîm (para 3.2);
  - (ii)** Penderfynu a yw'r grantiau sydd wedi eu hymgorffori yn y CAC a'r cyllid ychwanegol ar gyfer cyfrifoldebau newydd yn cael eu dyrannu i'r cyllidebau priodol yn y gyllideb ddisymud (para 5.4 a 5.5);
  - (iii)** Cadarnhau bod angen cyllideb wrth gefn o £600k i gwrdd ag unrhyw gostau tâl ychwanegol (fel y caniatawyd ar ei gyfer yn y gyllideb ddisymud). Gwerth y gronfa wrth gefn yma i gael ei adolygu cyn penderfynu ar y cynigion terfynol ar gyfer y gyllideb (para 6.1);
  - (iv)** I ymgynghori gyda'r cyhoedd fod cynnydd o 1% yn uwch na'r cynnydd o 4% sydd wedi ei osod allan yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol yn cael ei godi a bod y cyllid yn cael ei roi o'r neilltu i ariannu y pwysau ychwanegol sydd ar y Gwasanaethau Cymdeithasol (para 6.5);
  - (v)** Cymeradwyo'r gyllideb ddisymud o £132.337m ar gyfer 2018/19 ac y dylai hyn fod yn sylfaen ar gyfer cyllideb referniw 2018/19 (para 7.1);
  - (vi)** Bod y swm sy'n cael ei neilltuo i brosiectau tai drwy'r premiwm ar dai gwag ac ail gartrefi yn aros fel y mae ar lefel 2017/18 (para 9.2);
  - (vii)** Dylai'r Pwyllgor Gwaith geisio gwneud digon o arbedion yn 2018/19 i gydbwysu'r gyllideb referniw heb orfod defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol a sicrhau bod yr arbedion y mae angen eu gwneud yn 2019/20 yn gyraeddadwy (para 9.6);
  - (viii)** Bod y Pwyllgor Gwaith yn ceisio barn y cyhoedd ar yr arbedion arfaethedig.

ATODIAD 2

DADANSODDIAD O'R SYMUDIAD O GYLLIDEB DERFYNOL 2017/18 I GYLLIDEB DDISYMUDD 2018/19

	Cynllun Ariannol Tymor Canol		Cyllideb Ddisymud		Cyfeirnod yn yr Adroddiad
	£'m	£'m	£'m	£'m	
Cyllideb 2017/18		126.157		126.157	
Addasiadau Wrth Gefn					
Etholiadau'r Cyngor Sir	- 0.150		- 0.150		Para 4.1
Arian Wrth Gefn ar gyfer Cost Newid	- 0.092		- 0.092		Para 4.1
Costau Diswyddo	0.100		0.100		Para 4.1
Arbedion Diswyddiadau Gwirfoddol	0.300		0.234		Para 4.1
Arian Wrth Gefn Cyffredinol	0		-0.004		Para 4.1
		0.158		0.088	
Newidiadau yr ymrwymwyd iddynt					
Ardoll y Gwasanaeth Tân	0.043		0.043		Para 3.8
Niferoedd Disgyblion	0.132		0.034		Para 3.6
Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	0.160		- 0.076		Para 3.7
Costau Cyllido Cyfalaf	0.434		0.262		Para 3.5
Cywiriadau Trethi Annomestig	0.025		0.101		Para 3.4
Contractau gafodd eu Hail-dendro	0.087		0.087		Para 3.9
Ailstrwythuro yn yr Ysgolion Uwchradd	0.118		0.062		Para 3.10
Ynys Ynni	0.000		- 0.125		Para 3.2
Ardoll Prentisiaeth	0.000		0.040		Para 3.3
Ysgol Cybi ac Ysgol Rhyd y Llan	0.000		-0.096		Para 3.11
Newidiadau eraill yr ymrwymwyd iddynt	0.131		0.290		Para 3.12
		1.130		0.621	
Newidiadau i'r Gyllideb Staffio		0.100		0.065	Para 5.2
Pwysau ar Gyllidebau a arweinir gan y Galw		0.399		0.338	Para 6.5
Chwyddiant		1.879		2.023	Para 5.3
Arian wrth Gefn ar gyfer Dyfarniadau Cyflog		0.000		0.600	
Grantiau a Chyfrifoldebau Newydd		0.000		2.445	Para 5.4 / 5.5
Cyllideb Ddisymud		129.823		132.337	

CYLLIDEB DDISYMUD 2018/19 FESUL GWASANAETH				
Cyllideb	Cyllideb 2017/18	Cyllideb Ddisymud 2018/19	Symudiad	% Newid
	£ 'm	£ 'm	£ 'm	%
Dysgu Gydol Oes				
Ysgolion	37.299	37.716	+0.417	+1.12%
Addysg Ganolog	9.477	9.886	+0.409	+4.32%
Diwylliant	1.379	1.368	-0.011	-0.80%
Cyfanswm Dysgu Gydol Oes	48.154	48.970	+0.815	+1.69%
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo				
Priffyrdd	6.442	6.572	+0.130	+2.02%
Gwastraff ¹	6.303	7.364	+1.061	+16.83%
Eiddo	1.025	1.022	-0.003	-0.29%
Cyfanswm Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	13.770	14.958	+1.188	+8.63%
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd				
Datblygu Economaidd a Morwrol	1.167	1.065	-0.102	-8.74%
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	2.174	2.158	-0.016	-0.74%
Hamdden	0.786	0.751	-0.035	-4.45%
Cyfanswm Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	4.127	3.974	-0.153	-3.71%
Gwasanaethau Oedolion²	22.814	24.962	+2.148	+9.41%
Gwasanaethau Plant³	7.647	8.224	+0.577	+7.54%
Trawsnewid Corfforaethol				
Adnoddau Dynol	1.221	1.262	+0.041	+3.40%
TGCh	1.690	1.748	+0.058	+3.43%
Trawsnewid	0.833	0.911	+0.078	+9.36%
Cyfanswm Trawsnewid Corfforaethol	3.744	3.921	+0.177	+4.73%
Tai	1.027	1.006	-0.021	-2.04%
Adnoddau	2.778	2.945	+0.167	+6.01%
Busnes y Cyngor	1.517	1.547	+0.030	+1.98%
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth	105.579	110.507	+4.928	+4.67%
Cyllidebau Corfforaethol				
Rheolaeth gorfforaethol	0.761	0.729	-0.032	-4.20%
Ardollau	3.335	3.378	+0.043	+1.29%
Corfforaethol a Democrataidd	1.915	1.946	+0.031	+1.62%
Costau Ariannu Cyfalaf	8.149	8.511	+0.362	+4.44%
Ad-daliadau CRT	-0.622	-0.622	0.000	0.00%
Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	5.600	5.524	-0.076	-1.35%
Argyfyngau	1.681	2.302	+0.621	+36.94%
Rhyddhad Dewisol yn y Dreth	0.060	0.060	0.000	0.00%
Arbedion Corfforaethol	-0.300	0.000	-0.300	-
Cyfanswm Cyllidebau Corfforaethol	20.579	21.830	+1.1251	+6.07
CYFANSWM Y GYLLIDEB	126.158	132.337	6.179	+4.90%

¹ Roedd y cynnydd yn cynnwys £920k o grant a drosglwyddwyd i'r setliad

² Roedd y cynnydd yn cynnwys £1,262k o grant a drosglwyddwyd i'r setliad

³ Roedd y cynnydd yn cynnwys £144k o grant a drosglwyddwyd i'r setliad

ARBEDIION CYLLIDEB ARFAETHEDIG 2018/19

Arbediad Arfaethedig	Gwasanaeth	Arbediad Tebygol £'000
Arbedion arfaethedig i'w cynnwys yn yr Ymgynghoriad ar y Gyllideb		
Cynyddu incwm ymwelwyr Oriol Ynys Môn drwy roi mwy o bwyslais ar ei farchnata.	Dysgu Gydol Oes	15
Lleihau costau staffio canolog yn y Gwasanaeth Dysgu (Addysg a Diwylliant).	Dysgu Gydol Oes	30
Cwblhau'r broses o drawsnewid y Gwasanaeth Llyfrgelloedd yn dilyn yr ymgynghoriad diweddar. Bydd lefel yr arbediad yn dibynnu ar benderfyniad y Pwyllgor Gwaith ym mis Tachwedd 2017.	Dysgu Gydol Oes	Amcangyrif 50
Cyfuno swyddi o fewn y Gwasanaeth i greu un swydd.	Dysgu Gydol Oes	25
Toriadau pellach i'r grantiau diwylliant i fudiadau megis Canolfan Ucheldre (Caergybi), papurau bro a Cwmni'r Frân Wen.	Dysgu Gydol Oes	20
Cynyddu ffioedd Clwb Brechwast Ysgol o 75c i £1 am y cyfnod rhwng 8.00 - 8.25yb. Ni fydd y cynnydd hwn yn gysylltiedig â chostau'r clybiau brechwast.	Dysgu Gydol Oes	15
Cynyddu'r ffioedd ar gyfer tocynnau bws o dan y cynllun seddi gwag gan 10% (£12) i'r plant hynny sydd yn byw o fewn 3 milltir i Ysgol Uwchradd a 2 filltir i'r ysgol gynradd.	Dysgu Gydol Oes	10
Lleihau'r costau rheoli ar gyfer y gwasanaeth dysgu cerddoriaeth trwy adolygu'r trefniadau comisiynu mewn cydweithrediad â'r tiwtoriaid presennol tra'n cynnal y gwasanaeth presennol i blant.	Dysgu Gydol Oes	86
Cynnal cyllidebau'r ysgolion ar yr un lefel a 2017/18. Fodd bynnag, bydd angen i ysgolion gyllido cost dyfarniadau cyflog a chwyddiant o'i cyllidebau presennol.	Dysgu Gydol Oes	563
Datganoli mwy o gyllidebau cynnal a chadw i'r ysgolion.	Dysgu Gydol Oes	100
Ail-dendro'r contract torri glaswellt mewn ysgolion yn lotiau llai er mwyn sicrhau prisiau is erbyn Ebrill 2018.	Dysgu Gydol Oes	50
Gydag agoriad Cynllun Gofal Ychwanegol Hafan Cefni, Llangefni, ym Mai 2018, bydd yn caniatáu i ni gau Cartref Preswyl Plas Penlan, Llangefni.	Oedolion	190

Arbediad Arfaethedig	Gwasanaeth	Arbediad Tebygol £'000
Cynyddu taliadau uniongyrchol gan gleientiaid i roi mwy o ddewis i deuluoedd i drefnu eu pecynnau gofal ar gost is.	Oedolion	30
Newid y ddarpariaeth o'r gwasanaeth gyda'r nod o sicrhau bod mwy o gleientiaid yn gallu aros yn eu cartrefi neu yn cael eu lleoli yn ein tai gofal ychwanegol yn hytrach na'u lleoli mewn cartrefi preswyl.	Oedolion	92
Rheoli gofyn am wasanaeth gofal cartref drwy hybu mwy o gefnogaeth cymunedau a rhwydweithiau personol i alluogi pobl i barhau i fyw'n annibynnol.	Oedolion	38
Lleihau swyddi yn y Gwasanaeth Priffyrdd wrth i swyddi ddod yn wag.	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	120
Lleihau costau trafndiaeth cyhoeddus drwy ddod â'r teithiau defnydd isel, canlynol, i ben – a. 07.13 Amlwch i Langefni (dyddiol) b. 12.34 Llannerch-y-medd i Fangor (pnawn Sadwrn) c. 14.18 Bangor i Carmel (pnawn Sadwrn) d. 15.32 Carmel i Fangor (pnawn Sadwrn) e. 16.40 Bangor i Rhos-y-bol (pnawn Sadwrn)	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	15
Cynyddu ffioedd parcio yn uwch na chwyddiant (3%) tra'n cadw'r ffioedd 50c am hanner awr a £1 am awr.	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	5
Lleihau'r gyllideb ar gyfer costau atgyweiriadau a cynnal a chadw goleuo stryd yn dilyn y buddsoddiad mewn goleuadau LED.	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	20
Gostwng costau cerbydau/teithio drwy gynyddu'r defnydd o gerbydau electric / LPG a thrwy wneud mwy o ddefnydd o gerbydau a logir drwy gontract.	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	40
Cynyddu incwm mân-ddaliadau drwy newid y cytundebau ar gyfer tenantiaid newydd.	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	25
Lleihau costau'r deunyddiau glanhau ar draws adeiladau'r Cyngor.	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	25
Cynyddu incwm a ddaw o stadau diwydiannol y Cyngor pan yn adnewyddu cytundebau contractau a phrydlesau.	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	35

Arbediad Arfaethedig	Gwasanaeth	Arbediad Tebygol £'000
Cyflogi plymar mewnol i wneud gwaith cynnal a chadw arferol yn lle defnyddio is-gontractwyr.	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	20
Lleihau'r nifer o swyddi o fewn y Gwasanaeth Eiddo.	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	35
Trosglwyddo toiledau cyhoeddus i sefydliadau eraill.	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	30
Rhesymoli capasiti o fewn y gwasanaeth – Cynllunio / Uned Polisi ar y Cyd / Gwarchod y Cyhoedd / Datblygu Economaidd.	Rheoleiddio ac Economaidd	92
Cynyddu'r incwm a gynhrychir gan Gwarchod y Cyhoedd o ganlyniad i ddeddfwriaeth newydd.	Rheoleiddio ac Economaidd	8
Gwella rheolaeth a defnydd effeithlon o Wardeiniaid Traethau a Chynorthwyr llithfra.	Rheoleiddio ac Economaidd	20
Allanoli caffi Canolfan Hamdden Caergybi	Rheoleiddio ac Economaidd	5
Cynyddu'r incwm a gynhrychir o ddarparu Tystysgrifau Perfformiad Ynni ac wrth ymgymryd â gwaith i Gymdeithasau Tai arall.	Tai	23
Dileu swydd Atal Twyll a swyddi gwag arall o fewn y Gwasanaeth Trawsnewid.	Corfforaethol	45
Creu incwm drwy alluogi busnesau lleol / rhanbarthol i hysbysebu ar wefan y Cyngor.	Trawsnewid	6
Rhoi'r gorau i fynychu Sioe Môn.	Trawsnewid	6
Adolygu Polisi DRI y Cyngor er mwyn lleihau'r ddarpariaeth refeniw isaf statudol sydd yn cael ei osod o'r neilltu i gyllido ad-dalu benthyciadau tymor hir.	Corfforaethol	1,000
CYFANSWM ARBEDION ARFAETHEIDIG I'W CYNNWYS YN YR YMGYNGHORIAD AR Y GYLLIDEB		2,889
Arbedion Arfaethedig i'w gwireddu heb fynd i ymgynghori		
Arbedion cyffredinol o fewn cyllidebau amrywiol o fewn y Gwasanaeth Trawsnewid.	Trawsnewid	11
Canoli'r ddarpariaeth arlwyo cartrefi preswyl y Cyngor i ddau ganolfan.	Oedolion	100

Arbediad Arfaethedig	Gwasanaeth	Arbediad Tebygol £'000
Dileu'r hyn sydd dros ben o gyllideb y Tîm Rheoli Corfforaethol.	Corfforaethol	75
Dileu'r cyllideb sydd dros ben o'r Bartneriaeth rhwng Gwynedd a Môn.	Corfforaethol	80
Dileu cyllideb Rheolaeth Risg sydd heb ei ddefnyddio.	Corfforaethol	41
Lleihau'r cyllideb Pensiwn hanesyddol.	Corfforaethol	100
CYFANSWM ARBEDION ARFAETHEDIG I'W GWIREDDU HEB FYND I YMGYNGHORI		407
CYFANSWM ARBEDION ARFAETHEDIG 2018/19		3,296